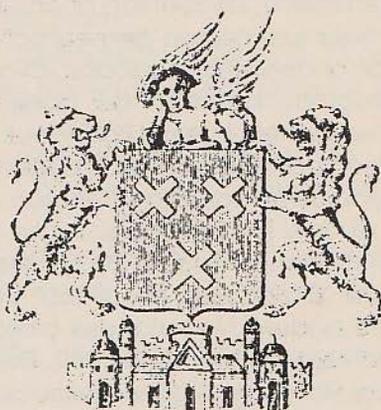

HET WAPEN VAN BREDA

door J. van der Meulen

Bij het bladeren door het "*Boek van gekogte en gehuurde merken*" (1) stuitte ik op een notitie over het wapen van Breda. Dit merk kwam mij in eerste instantie niet bekend voor. Uit de literatuur (2) blijkt, dat het wapen van Breda bestaat uit drie kruizen, op een rode (keel) achtergrond, in een wapenschild vastgehouden door twee leeuwen. Uit de afbeelding werd snel duidelijk dat dit merk in het algemeen bekend staat als *de drie kruizen*.

Het merk wordt voor het eerst gezet door Klaas Adamsz. Verschut, die in 1715 zijn meesterproef aflegt (4) en in 1756 overlijdt. Op 11 april 1749 wordt Arij de Hoop tot de gildebroeders toegelaten en neemt als zijn merk de drie kruizen aan. Dit merk blijft zijn eigendom tot zijn overlijden in 1764. Vanaf ca 1768 gaat het merk over op Hendrik IJserman. Hendrik heeft het merk hoogstens 4 jaar gebruikt tot zijn dood in 1772. Vervolgens duikt Gillis Nobel als eigenaar van het merk op.

Op 2 december 1777 sluit hij een contract met Abraham de Hoop, die het merk "*het wapen van bredaa*" gedurende 3 jaar mag gebruiken tegen een vergoeding van de overschrijvingskosten die het gilde in rekening zal brengen (1). Na deze periode komt het merk terug bij Gillis Nobel, die het merk tot zijn dood in 1792 zal gebruiken. Mogelijk is hij zelfs voor zijn overlijden nog uit het gilde getreden (3). Hierna is het merk vacant en zal niet meer gebruikt worden.

Eigenaren van het merk *de drie kruizen*, ook wel het wapen van Breda genoemd:

Klaas Adamsz. Verschut	1715-1749	Gillis Nobel	1772-1777
Arij de Hoop	1749-1764	Abraham de Hoop in huur	1777-1780
Hendrik IJserman	1768-1772	Gillis Nobel	1780-1792

BRONNEN

1 Streekarchief Gouda AC. 1.15.02, inv.nr.13, no.95

2 Nederlandsche Wapens van het Rijk, de Provincie en de Gemeenten Deel I. Uitgevers-Compagnie "de Branding", De Bilt, 1941

3 S. Laansma, *Pijpmakers en pijpmerken 1724-1865*. Gysbers en Van Loon, Arnhem, 1977

4 J. van der Meulen, *De "gecroonde roos" en andere pijpenmakersmerken van Gouda*. PKN, Leiden, 1994